

19.3.2014

LAUSUNTOYHTEENVETO LUOVILLA ALOILLA TYÖSKENTELEVIENTEN JA MUIDEN ITSENSÄ TYÖLLISTÄVIEN SOSIAALITURVATYÖRYHMÄN RAPORTISTA

Johdanto

Sosiaali- ja terveysministeriö pyysi 28.10.2013 päivätyllä kirjeellä lausuntoja luovilla aloilla työskentelevien ja muiden itsensä työllistävien sosiaaliturvatyöryhmän 7.10.2013 julkaistusta raportista.

Työryhmän työn tavoitteena oli kehittää luovilla aloilla työskentelevien ja muiden itsensä työllistävien sosiaaliturvaa selvittämällä heidän sosiaaliturvassaan ja heidän sosiaaliturvaansa vaikuttavassa verotuksessa mahdollisesti olevat epäkohdat. Tavoitteena oli myös, että luovilla aloilla työskentelevien ja muiden itsensä työllistävien sosiaaliturvassa ei olisi perusteettomia eroavuuksia palkansaajien sosiaaliturvaan nähden. Työryhmän tehtävänä oli tehdä asettamispäätökseen liittyvässä taustamuistiossa mainittujen aikaisempien selvitysten pohjalta tarpeelliset ehdotukset työryhmän työlle asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi. Lisäksi työryhmän tuli selvittää apurahansaajien sosiaaliturvaa.

Sosiaali- ja terveysministeriö sai yhteensä 23 lausuntoa. Lausunnon antoivat seuraavat tahot:

- Finlands svenska författareförening rf
- Forum Artis ry
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Eläketurvakeskus
- Itsensätyöllistäjien yhteistyöryhmä
- Kansaneläkelaitos
- Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry
- Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry,
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry ja AKAVA ry
(Palkansaajakeskusjärjestöt)
- Suomen Kirjailijaliitto ry
- Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ry
- Suomen Näyttelijäliitto ry
- Suomen Taiteilijaseura ry
- Suomen Yrittäjät ry
- Säveltäjät ja Sanoittajat Elvis ry
- Taidemaalari liitto ry
- Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto Teme ry
- Teollisuustaitteen Liitto Ornamo ry
- Tieteentekijöiden liitto ry
- Työ- ja elinkeinoministeriö
- Työeläkevakuuttajat TELA ry
- Työttömyyskassojen yhteisjärjestö ry
- Valtiovarainministeriö

Yleiset kommentit

Työryhmän työn tavoitteet

Useat lausunnonantajat ovat pitäneet hyvänä sitä, että luovilla aloilla työskentelevien ja muiden itsensä työllistävien sosiaaliturvaan liittyviä haasteita ja epäkohtia on selvitetty. Toisaalta työryhmän toimeksiantoa on pidetty hyvin laajana ja sen on arveltu vaikuttaneen työn tuloksiin.

Työsuhteen ja yrittäjyyden raja

Useissa luovia aloja edustavien järjestöjen lausunnoissa on kiinnitetty huomiota siihen, että sosiaaliturvajärjestelmässä käytetty jako palkansaajaan ja yrittäjään ei vastaa nykyisen työelämän käytäntöjä. Sosiaaliturvajärjestelmää tulisi näiden tahojen mukaan kehittää työelämän tosiasiallinen tilanne huomioon ottaen.

Työ- ja elinkeinoministeriö on todennut lausunnossaan, että työläinsäädäntöön ei tule luoda uutta kolmatta ryhmää työsuhteen ja yrittäjyyden välille. Tämä johtaisi siihen, että rajanvetovaikkeudet lisääntyisivät nykyisestä. Pikemminkin itsensä työllistäjien asemaa pitäisi korjata niissä kohdin, joissa on aukkoja eikä periaatteellisella koko tällaista ryhmää koskevalla ratkaisulla.

Ansaintalogiikka ja työn pirstaleisuus

Useissa luovia aloja edustavien järjestöjen lausunnoissa on kiinnitetty huomiota siihen, että taiteellisen työn tavoitteena ei ole taloudellisen hyödyn tavoittelu, vaan tarkoituksena on tuottaa mahdollisimman hyvää taidetta.

Useissa lausunnoissa on myös kiinnitetty huomiota luovilla aloilla työskentelevien ja muiden itsensä työllistävien työn pirstaleisuuteen, joka vaikuttaa näiden työnsuorittajaryhmien sosiaaliturvaan.

Jatkotyö

Useat lausunnonantajat ovat pitäneet tarpeellisena jatkaa työtä luovilla aloilla työskentelevien ja muiden itsensä työllistävien sosiaaliturvan kehittämiseksi.

Valtiovarainministeriö on todennut lausunnossaan, että jatkotyöskentelyssä tulisi ensisijaisesti selvittää työryhmän esittämien muutosten kustannusvaikutukset ja hallinnolliset vaikutukset.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa lausunnossaan, että mahdollisessa jatkotyössä tulisi kyetä paremmin sovittamaan yhteen työ- ja sosiaaliturvalainsäädännön mahdolliset kehittämistarpeet.

Työryhmän ehdotuksia koskevat kannanotot

Eläketurva

Toimeksianto- ja konsulttisopimusten työeläketurva

Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry on todennut lausunnossaan vastustavansa työryhmän ehdotusta toimeksianto- ja konsulttisopimusten työeläketurvasta.

EK:n mukaan muutos hämärtäisi ja monimutkaistaisi työ- ja sosiaaliturvalainsäädännössä käytössä olevaa selkeää jakoa työntekijöihin ja yrittäjiin sekä merkitsisi uusien ja hankalien rajanvetojen tekemistä työsuhteen ja yritystoiminnan välille. Ehdotus olisi siten selvä taka-askel tavoitteelle yksinkertaistaa eläkejärjestelmää. EK:n mukaan muutos merkitsisi myös hallinnollisten kustannusten kasvamista. Lisäksi ehdotuksen tosiasiallinen henkilöllinen soveltamisala jäisi olemattomaksi tai lähes olemattomaksi.

Eläketurvakeskus on todennut lausunnossaan, että se pitää lähtökohtaisesti hyvänä, että erilaiset työnteon ja yrittämisen muodot kuuluvat kattavasti lakisääteisen eläketurvan piiriin. Soveltamisalan laajennukset tulisi kuitenkin tehdä harkiten ja siten, ettei järjestelmä liiaksi monimutkaistuisi. Eläketurvakeskuksen mielestä TyEL:n soveltamisalaa ei tule laajentaa ehdotetulla tavalla ennen kuin on selvitetty ehdotuksen toimeenpanosta työeläkejärjestelmälle ja muille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset ja verrattu kustannuksia ehdotuksen piiriin kuuluvien työsuorittajien kokonaiseläketurvaan tulevaan hyötyyn.

Itsensä työllistäjien yhteistyöryhmä on todennut lausunnossaan pitävänsä tärkeänä, että työryhmän TyEL:n soveltamisalaa koskeva ehdotus johtaa lainsäädäntömuutoksiin työryhmän esittämällä tavalla.

Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela on todennut lausunnossaan työntekijän eläkelakiin liittyvän muutosehdotuksen osalta, että ehdotettu muutos voisi aiheuttaa eri eläkelakien kannalta tulkinnanvaraisia tilanteita erityisesti silloin, jos itsensä työllistävällä henkilöllä on samaan aikaan useampia yksityisiä toimeksiantajia. Sekä itsensä työllistävälle, että toimeksiantajalle voisi olla vaikea arvioida, milloin toiminta tulisivakin vakuuttaa yrittäjätoimintana YEL:n ja MYEL:n mukaan. Tähän liittyen muutos voisi käytännössä johtaa siihen, että toimeksiannot menisivät niille henkilöille, jotka ovat ottaneet YEL- tai MYEL-vakuutuksen. Melan lausunnon mukaan ehdotettu muutos aiheuttaisi todennäköisesti muutostarvetta myös uuteen työtaturmavakuutuslainsäädäntöön.

Palkansaajakeskusjärjestöt Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry ja AKAVA ry toteavat lausunnossaan, että tällä hetkellä lyhyitä toimeksiantoja tekevät freelancerit jäävät eläketurvan ulkopuolelle, koska YEL-vakuutusta ei sovelleta alle neljä kuukautta kestäväan työhön. Palkansaajakeskusjärjestöjen mukaan raportissa tehty ehdotus toimeksianto- ja konsulttisopimusten työeläketurvasta parantaisi toimeksiantotöitä tekevien eläketurvaa ja vähentäisi taloudellista houkutinta teettää työtä työsuhteen sijasta toimeksiantosuhteessa. Palkansaajakeskusjärjestöjen mukaan jatkovalmistelussa tulee selvittää muutoksen yksityiskohtia ja vaikutuksia, ja tavoitella mahdollisimman selkeää ja kustannustehokasta toteuttamistapaa niin toimeksisaajan ja -antajan kuin työeläkejärjestelmän näkökulmasta.

Suomen Kirjailijaliitto ry on todennut lausunnossaan kannattavansa työryhmän esitystä TyEL:n soveltamisalan laajentamisesta.

Suomen Taiteilijaseura ry on todennut lausunnossaan, että työryhmän TyEL:n soveltamisalaan ehdottama muutos on kannatettava, sillä nykyisessä tilanteessa

toimeksiantosuhteessa tehdään työtä, jota ei vakuuteta missään eläkejärjestelmässä. Lisäksi nykyisellään tällainen toimeksiantosuhteinen työ, jota ei ole vakuutettu TyEL:n mukaan, voi vaikeuttaa henkilön tilannetta hänen hakiessa työttömyysturvaa, koska tällainen toimeksiantosuhteinen työ ilman TyEL-vakuutusta tulkitaan lähtökohtaisesti yritystoiminnaksi.

Suomen Yrittäjät ry on todennut lausunnossaan, että se ei pidä raportissa tehtyä ehdotusta toimeksianto- ja konsulttisopimusten työeläketurvasta perusteltuna. Ehdotuksessa säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle rajataan toiminta, jota harjoitetaan yhtiömuodossa tai toiminimellä. Suomen Yrittäjät ry:n mukaan kirjaus tässä muodossaan rajaa ulos kaiken yrittäjätoiminnan, joten ehdotettu säännös ei siten koskisi ketään. Muutos myös hämärtäisi työ- ja sosiaaliturvalainsäädännössä käytössä olevaa varsin selkeää ja toimivaa jakoa työntekijöihin ja yrittäjiin. Mikäli ehdotettu muutos olisi tarkoitettu vastaamaan sisällöltään julkisen puolen eläkelakien vastaavia säännöksiä, ja siten koskemaan yksityisiä elinkeinonharjoittajia, merkitsisi se toteutuessaan sitä, että TyEL:n mukaan vakuutettaisiin jatkossa myös yrittäjänä tehtyä työtä. Suomen Yrittäjät ry toteaa lausunnossaan lisäksi, että muutoksen käytännön toimeenpanokustannukset työeläkejärjestelmälle saattaisivat olla kohtuuttomat. Ehdotetun muutoksen toteutumisen on arvioitu tarkoittavan sitä, että toimeksiantokustannusten noustessa toimeksiannot annettaisiin jatkossa lisääntyvässä määrin myös yksityisellä sektorilla ainoastaan YEL-vakuutetuille yrittäjille. Suomen Yrittäjät ry katsoo, että sen sijaan, että monimutkaistetaan eläkelainsäädäntöä tarpeettomalla säännöksellä, tulisi vastaavat pykälät tarpeettomina ja yrittäjätoimintaa haittaavina poistaa sekä kunnallisesta että valtion eläkelaista.

Säveltäjät ja Sanoittajat Elvis ry on lausunnossaan toivonut työntekijän eläkelakiin liittyvän muutosehdotuksen tarkempaa arviointia, koska ehdotukseen liittyy riski, että toimeksiantokustannusten nousu vähentäisi tilaustöitä ja heikentäisi näin luovan alan työnsaantimahdollisuuksia.

Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto Teme ry on todennut lausunnossaan, että se kannattaa työryhmän työeläketurvaa koskevaa ehdotusta. Teme:n mukaan eläkeoikeuden tulisi olla yhdenvertainen työn tekemisen muodosta riippumatta ja lainsäätäjän tulisi mahdollistaa omalla toiminnallaan eläkkeiden karttumisen. Eläketurvan varmistaminen työryhmän ehdottamalla tavalla turvaisi osaltaan yhä kasvavassa määrin toimeksiantosuhteessa, usein vastoin omaa tahtoaan, työtä tekevien eläkkeen.

Tieteentekijöiden liitto ry on todennut lausunnossaan pitävänsä työryhmän ehdotusta TyEL:n soveltamisesta myös ilman yritystä toimivan henkilön työhön kannatettavana. Tieteentekijöiden liitto ry:n mukaan muutos parantaisi toimeksiantotyötä tekevien eläketurvaa ja vähentäisi taloudellista houkutinta teettää työtä työsuhteen sijasta toimeksiantosuhteessa.

Työeläkevakuuttajat TELA ry on todennut lausunnossaan, että työryhmän tavoite on hyvä ja että on aiheellista selvittää, kuinka kaikki työtä tekevät yrittäjä/työntekijäryhmät saataisiin kattavasti eläketurvan piiriin huolimatta siitä, millaisissa yrittäjä/työntekijäsuhteissa työ tehdään. TELA:n mukaan esitetyt muutokset voivat kuitenkin aiheuttaa epäselviä tilanteita eläkevakuutustoimintaan, sillä tällä hetkellä jako eläkevakuutuslajien YEL-

TyEL välillä on selkeä. Ehdotettu muutos olisi myös vastoin työsopimuslain työoikeudellisia käsitteitä. TELA:n mukaan työryhmän tavoitteiden toteuttamiseksi vaihtoehtoisia ratkaisuja tulisi hakea muualta eläkelainsäädännöstä. Joka tapauksessa ennen kuin TyEL:n soveltamisalaan harkitaan laajennusta, tulisi huolellisesti selvittää ehdotuksen vaikutukset työeläkejärjestelmän toimeenpanokustannuksiin.

Valtiovarainministeriö toteaa lausunnossaan, että uudistusten toimeenpanosta mahdollisesti aiheutuvaa hallinnollisen työn määrää ja kustannuksia tulisi arvioida suhteessa muutoksilla tavoiteltavaan hyötyyn. Erityisesti tämä seikka on työryhmässä noussut esille työntekijän eläkelakiin ehdotetun muutoksen osalta.

Takuueläke

Kansaneläkelaitos on todennut lausunnossaan työryhmän takuueläkettä ja valtion ylimääräistä taiteilijaeläkettä koskevan ehdotuksen osalta, että takuueläke on taloudellinen tukimuoto, jolla turvataan Suomessa asuvan eläkkeensaajan vähimmäistoimeentulo, jos hänen eläkkeensä eivät muutoin riitä kohtuulliseen toimeentuloon. Kansaneläkelaitos on todennut, että takuueläkettä vähentävänä otetaan huomioon valtion ylimääräisen taiteilijaeläkkeen lisäksi useita lakisääteisiä eläkkeitä tai korvauksia, jotka eivät varsinaisesti perustu työskentelyyn. Kansaneläkkeen yhteensovituksessa ei oteta huomioon valtion ylimääräistä taiteilijaeläkettä, joten valtion ylimääräistä taiteilijaeläkettä saava voi saada täysimääräisen kansaneläkkeen. Kansaneläkelaitoksen mukaan täysimääräinen kansaneläke ja valtion ylimääräinen taiteilijaeläke ylittävät yhdessä määrän, joka takuueläkkeellä turvataan muille Suomessa asuville lain edellytykset täyttävälle henkilölle. Kansaneläkelaitoksen mukaan yhdenvertaisuus huomioon ottaen ei olisi perusteltua muuttaa takuueläkkeen eläketulojen huomioon ottamista koskevia säännöksiä.

Suomen Kirjailijaliitto ry, Säveltäjät ja Sanoittajat Elvis ry, Suomen Taiteilijaseura ry sekä Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto Teme ry ovat todenneet lausunnoissaan kannattavansa työryhmän esitystä selvittää jatkossa, voisiko valtion ylimääräisen taiteilijaeläkkeen jättää huomioimatta takuueläkettä vähentävänä tulona.

Työttömyysturva

Palkansaajakeskusjärjestöt Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry ja AKAVA ry toteavat lausunnossaan, että olisi tärkeää toteuttaa pikaisesti työryhmän raportissa työttömyysturvan osalta esitetyt selvitykset. Palkansaajakeskusjärjestöjen mukaan luovilla aloilla työskentelevien kannalta olisi tärkeää, että nämä selvitykset johtavat mahdollisimman pian konkreettisiin muutoksiin. Myös useat muut lausunnonantajat ovat kiinnittäneet huomiota selvitysten pikaiseen toteuttamiseen.

Yrittäjän määritelmä

Kansaneläkelaitos on todennut lausunnossaan, että yrittäjän määritelmän kehittäminen on tarpeen, jotta työntekijän yrittäjän ja omassa työssä työllistyvän välinen rajanveto selkeytyisi.

Suomen Taiteilijaseura ry on todennut lausunnossaan, että yrittäjän määritelmän tarkistamisen osalta työryhmän ehdotus on kannatettava. Sen sijaan ensisijainen ongelma ei välttämättä liity lainkaan oman työmarkkina-aseman ymmärtämättömyyteen, vaan siihen, että työttömyysturvan tiukka rajanveto palkansaajan tai yrittäjänä toimimiseen on toimimaton malli nykyisillä työmarkkinoilla, joilla on paljon itsensä työllistäviä henkilöitä. Tällaisten henkilöiden asema on lähempänä palkansaajaa kuin lain tarkoittamaa voittoa tavoittelevaa yritystoimintaa ja tietoista riskinottoa.

Säveltäjät ja Sanoittajat Elvis ry sekä Suomen Kirjailijaliitto ry ovat todenneet lausunnoissaan kannattavansa työryhmän ehdotusta selvittää yrittäjän määritelmän kehittämistarpeet.

Työ- ja elinkeinoministeriö on todennut lausunnossaan pyrkivänsä aloittamaan yrittäjän määritelmän kehittämistarpeiden selvitystyön loppukeväästä 2014.

Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry on todennut lausunnossaan, että se ei tunnista yrittäjän määritelmän kehittämistarpeita muilta, kuin omassa työssä työllistymisen osalta. Asiaa tulisi Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry:n mukaan selvittää laajemmin kuin pelkästään luovien alojen näkökulmasta. Tarkastelussa tulisi huomioida työryhmää vahvemmin esimerkiksi näennäisyrittäjyyden muodot ja laskutusosuuskuntien kautta tehdyt työt.

Luovan ja esityksellisen työn alojen työssäoloehto

Kansaneläkelaitos on todennut lausunnossaan, että työssäoloehdon täyttymistä koskevan säännöksen kehittämisessä on tarpeen huomioida luovalla alalla työskentelevien toiminnan luonne.

Suomen Näyttelijäliitto ry on ehdottanut lausunnossaan, että luovan ja esityksellisen työn alojen työssäoloehdosta poistetaan kuukauden määräaika, koska käytännössä se johtaa siihen, että näyttelijät (ja tanssijat ja muusikot) eivät pysty keräämään työssäoloehtoaa tyypillisimmissä ja pääasiallisissa työsuhteissaan.

Säveltäjät ja Sanoittajat Elvis ry on todennut lausunnossaan kannattavansa työryhmän ehdotusta selvittää työssäoloehdon täyttymistä koskevan asetuksen kehittämistarpeet.

Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto Teme ry on todennut lausunnossaan kannattavansa luovan ja esityksellisen työn alojen erityisen työssäoloehdon ulottamista myös yli kuukauden pituisiin työsuhteisiin, alojen erityispiirteiden ollessa samat työsuhteen pituudesta riippumatta.

Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry:n näkemyksen mukaan luovan ja esityksellisen työn alojen työssäoloehdossa oleva kuukauden raja on keinotekoinen ja hankaloittaa ja monimutkaistaa toimeenpanoa. Toisaalta usealla luovan työn alalla työskennellään täysin normaaleissa työsuhteissa,

jolloin erityissäännös työssäoloehdon täyttymisestä on turha.

Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry yhtyy työryhmän näkemykseen siitä, että asiaa tulee edelleen selvittää.

Tekijänoikeuskorvausten huomioiminen työttömyyspäivärahan sovittelussa

Kansaneläkelaitos on todennut lausunnossaan, että yhdenvertaisuuden näkökulma muihin työttömyysturvan saajiin on keskeinen mietittäessä mahdollisia lainsäädäntömuutoksia ennen työttömyyttä tehdystä teoksesta, esityksestä tms. maksetun tekijänoikeuskorvauksen huomioimisessa sovittelussa.

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ry sekä Suomen Kirjailijaliitto ry ovat todenneet lausunnoissaan kannattavansa työryhmän esitystä siitä, että selvitetään, voidaanko tekijänoikeuskorvaukset jättää huomioimatta päivärahan sovittelussa siltä osin kuin niitä maksetaan teoksesta, joka on tehty ennen työttömyyttä.

Suomen Näyttelijäliitto ry on todennut lausunnossaan, että tekijänoikeuskorvaukset eivät kartuta sosiaaliturvaa, joten ne pitäisi jättää huomioimatta työttömyyspäivärahan sovittelussa. Tekijänoikeustulot tulisi rinnastaa pääomatuloon.

Säveltäjät ja Sanoittajat Elvis ry on todennut lausunnossaan kannattavansa työryhmän ehdotusta selvittää, voidaanko tekijänoikeuskorvaukset jättää huomioimatta päivärahan sovittelussa siltä osin kuin niitä maksetaan teoksesta, esityksestä tms. joka on tehty ennen työttömyyttä.

Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto Teme ry:n mukaan olisi perusteltua, että ennen työttömyyttä tehtyjen teosten tekijänoikeustulot eivät vähentäisi päivärahan määrää. Teme:n mukaan aiempien teosten perusteella maksettavat tekijänoikeustulot rinnastuvat ennemmin pääomatuloihin kuin työttömyysjakson aikana ansaittuihin palkkatuloihin.

Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry on todennut lausunnossaan, että sovittelussa otetaan huomioon muitakin tuloja, joita ei huomioida päivärahan perusteena olevaa palkkaa laskettaessa. Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry:n mukaan asiaa voi tuki työryhmän esittämällä tavalla edelleen selvittää, mutta lähtökohtaisesti se ei näe tekijänoikeuskorvauksia siinä määrin luonteeltaan erilaisina, että ne pitäisi jättää sovittelussa kokonaan huomioimatta.

Osittainen hoitoraha

Kansaneläkelaitos on todennut lausunnossaan osittaista hoitorahaa koskevan työryhmän ehdotuksen osalta, että ns. omassa työssä työllistyvien henkilöiden määrittely olisi tarpeen tehdä lainsäädäntöön, jos osittaisen hoitorahan oikeus laajennettaisiin koskemaan ns. omassa työssä työllistyviä henkilöitä.

Palkansaajakeskusjärjestöt Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry ja AKAVA ry ovat todenneet lausunnossaan, että on selvä epäkohta, että apurahansaajat on rajattu osittaisen hoitorahan ulkopuolella, kun palkansaajat ja yrittäjät ovat siihen oikeutettuja.

Palkansaajakeskusjärjestöjen mukaan tämä ehdotus tulisi toteuttaa mahdollisimman pian.

Suomen Taiteilijaseura ry on todennut lausunnossaan kannattavansa työryhmän osittaiseen hoitorahaan liittyvää ehdotusta.

Säveltäjät ja Sanoittajat Elvis ry sekä Suomen Kirjailijaliitto ry ovat todenneet lausunnoissaan kannattavansa työryhmän esitystä säätää omassa työssä työllistyville oikeus osittaiseen hoitorahaan ja joustavaan hoitorahaan.

Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto Teme ry on todennut lausunnossaan kannattavansa työryhmän ehdotusta säätää oikeus MYEL-vakuutetuille apurahansaajille sekä YEL- ja MYEL-vakuutuksen ulkopuolelle jääville ns. omassa työssä työllistyville henkilöille osittaiseen hoitorahaan. Teme:n mukaan näiden henkilöiden tulisi olla vastaavassa asemassa kuin palkansaajien sekä yrittäjien ja olla yhtäläisesti oikeutettuja osittaiseen hoitorahaan.

Tieteentekijöiden liitto ry on lausunnossaan ilmoittanut pitävänsä kannatettavana työryhmän ehdotusta ulottaa osittainen hoitoraha myös apurahansaajille. Tieteentekijöiden liitto ry:n mukaan on selvä epäkohta, että apurahansaajat on rajattu osittaisen hoitorahan ulkopuolelle, kun palkansaajat ja yrittäjät ovat siihen oikeutettuja.

Apurahansaajien sosiaaliturva

Apurahansaajan MYEL-vakuutuksen keskeyttäminen

Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela on todennut lausunnossaan, että MYEL-vakuutuksen keskeyttämiseen liittyvä ongelma ansiotöiden osalta tuli järjestelmän toimeenpanossa esiin melko nopeasti apurahansaajien tultua MYEL:n piiriin 1.1.2009. Kyseessä on Melan mukaan apurahansaajien sosiaaliturvaan liittyvä selkeä epäkohta, jonka korjaaminen on tarpeellista, jotta apurahansaajan sosiaaliturva kohdistuu ajallisesti mahdollisimman oikein ja tosiasiallisen työskentelyn mukaisesti. Myös keskeyttämisajankohtaa koskevan neljän kuukauden ehdon olisi tarkoituksenmukaista koskea kaikkia keskeyttämisperusteita.

Palkansaajakeskusjärjestöt Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry ja AKAVA ry ovat todenneet lausunnossaan, että työryhmän MYEL-vakuutuksen keskeyttämistä koskevan ehdotuksen tavoite on kannatettava, mutta toteutuksen jäykkyys jättää suuren osan apurahansaajista ratkaisun ulkopuolelle. Palkansaajakeskusjärjestöjen mukaan apurahansaajilla tulisi olla oikeus keskeyttää vakuutus perustellusta syystä riippumatta siitä, missä vaiheessa apurahakautta tarve keskeytykselle ilmaantuu.

Suomen Taiteilijaseura ry on todennut lausunnossaan kannattavansa työryhmän MYEL-vakuutuksen keskeyttämiseen liittyvää ehdotusta. Mahdollisuus keskeyttää vakuutus silloin, kun apurahalla työskentely keskeytetään, on Suomen Taiteilijaseura ry:n mukaan perusteltua, jotta apurahalla työskentely ja vakuutuskausi osuisivat mahdollisimman hyvin päällekkäin. Tämä on tarkoituksenmukaista myös siitä näkökulmasta, että vakuutuskauteen liittyvä

työtapaturvavakuutus osuisi ajallisesti yhteen tosiasiallisen työskentelyjakson kanssa.

Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto Teme ry on todennut lausunnossaan pitävänsä työryhmän ehdotusta mahdollisuudesta keskeyttää apurahansaajan MYEL-vakuutus ansiotyön ajaksi. Teme:n mukaan asiaa tulisi kuitenkin tarkastella tulevaisuudessa kokonaisvaltaisesti tavoitellen ratkaisua, joka mahdollistaisi apurahan keskeyttämisen aina perustellusta syystä.

Teollisuustaitteen Liitto Ornamo ry on todennut lausunnossaan, että apurahansaajan tulee voida keskeyttää MYEL-vakuutuksensa ansiotyön tekemisen ajaksi.

Tieteentekijöiden liitto ry ja Suomen Kirjailijaliitto ry ovat todenneet lausunnoissaan kannattavansa työryhmän ehdotusta mahdollisuudesta keskeyttää apurahansaajan MYEL-vakuutus ansiotyön ajaksi

Apurahajaksojen yhdistäminen MYEL-vakuutuksessa

Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela on todennut lausunnossaan, että apurahajaksojen yhdistämistä MYEL-vakuutuksessa koskeva asia on noussut esiin Melassa kokoontuvassa apurahansaajien neuvottelukunnassa ja ehdotettu muutos vastaa sisällöltään sitä, mitä apurahansaajien neuvottelukunnassa on pidetty tärkeänä. Ehdotettu muutos on Melan käsityksen mukaan tarpeen ja tarkoituksenmukainen.

Palkansaajakeskusjärjestöt Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry ja AKAVA ry ovat todenneet lausunnossaan, että työryhmän apurahajaksojen yhdistämistä MYEL-vakuutuksessa koskeva ehdotus olisi parannus nykytilaan, jossa kaikki alle neljän kuukauden apurahat jäävät sosiaaliturvan ulkopuolelle. Palkansaajakeskusjärjestöjen mukaan valtaosa lyhyistä apurahoista jäisi muutoksen jälkeenkin vakuuttamatta, mikä asettaa apurahansaajat eriarvoiseen asemaan palkansaajiin verrattuna.

Suomen Taiteilijaseura ry ja Suomen Kirjailijaliitto ry ovat todenneet lausunnoissaan kannattavansa työryhmän ehdotusta apurahajaksojen yhdistämisestä MYEL-vakuutuksessa, mutta niiden mukaan ehdotuksen tulisi koskea myös yksittäisiä taiteilijoita tai tutkijoita, ei pelkästään ryhmiä.

Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto Teme ry on todennut lausunnossaan kannattavansa työryhmän ehdotusta ja todennut lisäksi, että ehdotus ei kuitenkaan huomioi lyhyiden apurahojen saajien asemaa kokonaisuudessaan, jonka seurauksena suurin osa kyseisistä apurahoista jäisi edelleen vailla vakuutusmahdollisuutta.

Teollisuustaitteen Liitto Ornamo ry on todennut lausunnossaan, että lyhyempiä apurahajaksoja pitää voida yhdistää MYEL-vakuutettuun aikaisempaan apurahajaksoon sekä samoin taiteilijaryhmässä työskenteleville apurahansaajille ryhmän projektiin myönnettyjä lyhyitä apurahajaksoja ja lisärahoitusta pitää voida yhdistää MYEL-vakuutuksessa.

Tieteentekijöiden liitto ry on lausunnossaan ilmoittanut pitävänsä kannatettavana työryhmän ehdotusta apurahajaksojen yhdistämisestä MYEL-vakuutuksessa.

Apurahansaajan ulkomaantyö

Useat lausunnonantajat ovat kiinnittäneet työryhmän ehdotuksen mukaisesti huomiota apurahansaajien sosiaaliturvan ennakoitavuuteen tilanteissa, joissa apurahansaaja harjoittaa toimintaansa ulkomailla suomalaisen apurahan turvin.

Muita asioita koskevat kannanotot ja kommentit

Taiteilijoiden ei-työsuhteisen eläketurvan toimeenpaneminen MYEL:n piirissä

Suomen Kirjailijaliitto ry, Suomen Taiteilijaseura ry, Säveltäjät ja Sanoittajat Elvis ry sekä Teollisuustaideteiden liitto Ornamo ry ovat todenneet lausunnoissaan, että Tarja Cronbergin ehdotuksen järjestää taiteilijoiden ei-työsuhteinen eläketurva MYEL:n piirissä tulee työstää jatkossa erillisessä selvitysryhmässä.

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ry on todennut lausunnossaan, että taiteilijoiden, mukaan lukien kirjallisuuden suomentajat, ei-työsuhteisen eläketurvan toimeenpanemista MYEL:n piirissä tulee selvittää tarkemmin.

Taidemaalari liitto ry ja Finlands svenska författareförening rf ovat ehdottaneet lausunnoissaan, että eläkelainsäädäntöön tehdään tarvittavat muutokset vapaiden taiteilijoiden ei-työsuhteisen eläketurvan toimeenpanemiseksi MYEL:n piirissä.

Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela on todennut lausunnossaan, että jos jatkovalmistelun yhteydessä katsottaisiin tarkoituksenmukaiseksi järjestää taiteilijoiden eläketurva MYEL:n mukaan, Melalla olisi tarvittaessa valmiudet hoitaa taiteilijoiden eläketurva MYEL-vakuutusjärjestelmässä nykyisten IT-sovellusten pohjalta suhteellisen nopeallakin aikataululla.

Vakuuttaminen sekä palkansaajana että yrittäjänä (työttömyysturva)

Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry on todennut lausunnossaan pitävänsä työryhmän tapaan ongelmallisena, etteivät rinnakkain tai vuosoin palkkatyötä tekevät ja yritystoimintaa harjoittavat tai erilaisissa toimeksiantosuhteissa omassa työssään työllistyvät voi saada kaikkea tekemäänsä työtä vakuutetuksi ja kerryttämään ansiosidonnaista työttömyysturvaa. Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry:n mukaan ongelmaa tulisi lähestyä yleisemmästä näkökulmasta kuin vain tiettyjä aloja koskevana ja asiaa tulisi selvittää edelleen riittävän laajalla pohjalla.

Sairauspäiväraha

Suomen Taiteilijaseura ry ja Suomen Kirjailijaliitto ry ovat todenneet lausunnoissaan, että sairauspäivärahaan liittyvä 55 päivän karenssi on selvä epäkohta, joka tulisi korjata.

Asumistuki

Suomen Yrittäjät ry on kiinnittänyt lausunnossaan huomiota asumistukeen ja kertonut, että on työryhmässä todennut, että yrittäjän tulojen huomioiminen lähellä viimesijaista toimeentuloturvaa olevan etuuden osalta pitäisi tehdä yrittäjän todellisten tulojen eikä YEL-työtulojen perusteella, kuten nykylainsäädännön puitteissa tehdään. Yrittäjän YEL-työtulo harvoin vastaa yrittäjän todellisia tuloja ja jättää todellisen tuen tarpeessa olevat henkilöt mahdollisesti ilman tukea. Yrittäjän YEL-työtulotason ollessa jäljessä heidän verotuksessaan vahvistettuja tuloja, antaa nykylainsäädäntö myös osalle yrittäjistä mahdollisuuden saada asumistukea ilman todellisen tuen tarvetta.

Verotus

Säveltäjät ja Sanoittajat Elvis ry on todennut lausunnossaan, että se, Teosto, Suomen Säveltäjät ry ja Suomen Musiikkikustantajat ry ovat tehneet aloitteen, jossa esitetään musiikintekijöiden verotuksen uudistamista siten, että tekijä voisi ohjata tekijänoikeusjärjestöltä saamansa henkilökohtaiset korvaukset määräysvallassaan olevan yhtiön elinkeinotuloksi. Säveltäjät ja Sanoittajat Elvis ry:n mukaan esityksen näkökulma on musiikintekijöiden, mutta sen perustelut ja ratkaisut ovat siirrettävissä muillekin luovan työn aloille.

Muita aloitteita

Säveltäjät ja Sanoittajat Elvis ry on esittänyt, että aloitetaan selvitys tekijänoikeusalojen mahdollisuudesta urheilijoiden valmennusrahaston tyyppiseen tekijän rahastoon ja tekijöiden mahdollisuudesta perustaa oma eläkekassa.

